

# De Erfgoed Deal

De wereld om ons heen verandert snel. We staan aan het begin van een aantal omvangrijke transitieën in onze leefomgeving. Klimaatadaptatie, de energietransitie, en een toenemende stedelijke groei en krimp zorgen voor grote ruimtelijke opgaven. Het programma Erfgoed Deal probeert vanuit de kracht van het erfgoed bij te dragen aan de realisatie van deze transitieën in de stad en in het buitengebied.

De Collse Watermolen bij Nuenen. Het Watermolenlandschappen-project is onderdeel van de uitvoeringsagenda van het Van Gogh Nationaal Park. In 1884 schilderde Van Gogh deze molen.

Foto Gerard Sturkenboom

De Erfgoed Deal stimuleert voorbeeldprojecten die op een integrale manier erfgoed, ontwerp en de transitieopgaven bundelen, en zorgen voor een waardevolle leefomgeving waarin we ons herkennen en thuis voelen. Dertien partners investeren 40 miljoen euro in initiatieven die er aan bijdragen dat erfgoed een vanzelfsprekende vaste waarde wordt in ruimtelijke ontwikkelingen. Daarmee staat de Erfgoed Deal in een traditie van beleidsinstrumenten, zoals Belvedere en MoMo, die worden ingezet om erfgoed steeds beter te verankeren in ruimtelijk beleid. Zoals de afscheidnemend rijksbouwmeester Floris Alkemade zo treffend onder woorden weet te brengen: 'In het geheugen van het land-

schap liggen systemen verborgen die we perfect kunnen gebruiken voor de vragen van deze tijd'.

Twee projecten uit de portfolio van de Erfgoed Deal waarin erfgoed de basis is voor een klimaatadaptieve inrichting van de leefomgeving zijn Het Stinspark in Zwolle en de Watermolenlandschappen.

De Erfgoed Deal is een samenwerkingsverband tussen de ministeries OCW, BZK, IenW en LNV, Interprovinciaal Overleg (IPO), Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Federatie Grote Monumentengemeenten, Federatie Instandhouding Monumenten, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, LandschappenNL, het Rijksvastgoedbedrijf en de Federatie Ruimtelijke Kwaliteit.

Als gevolg van te weinig grond- en regenwater verstuipt de grond op buitenplaats Groot Heidestein (Zeist). Bomen, gras en zelfs heidestruiken hebben moeite om te overleven.

Foto Heidi de Gie.



## Watermolenlandschappen voor klimaatadaptatie

*Bijna verloren gegaan erfgoed maakt Brabants landschap klimaatrobuust*

In dit project worden de oude historische watermolenlandschappen ingezet om het stroomgebied van de Dommel een klimaatrobuuste inrichting te geven. Een watermolenlandschap is een landschappelijk samenhangend geheel dat bestaat uit een watermolen en talloze kleine en grote waterwerken in een omringend landschap van enkele kilometers, waarin het water kon worden opgestuwd en vastgehouden. Dit ingenieuze waterbeheersysteem heeft eeuwenlang grote invloed gehad op de omgeving. Door modernisering

van het waterbeheer is kennis over de watermolenlandschappen in de afgelopen eeuw deels verdwenen. Daar komt met dit project verandering in.

Het stroomgebied van de Brabantse Dommel heeft in toenemende mate last van de gevolgen van weersextremen. Met de inzet van bijna verloren gegane erfgoedstructuren worden delen van Brabant klimaatadaptief gemaakt, en wordt er tegelijk gewerkt aan een verbetering van het landschap en de woonomgeving.

## Het Stinspark in Zwolle

*Een aantrekkelijk parkeiland door historie en groen*

Het archeologische Rijksmonument het Stinspark in Zwolle heeft een verhaal te vertellen. Nu is het nog een saai grasveld, maar dat gaat veranderen. Vanuit de buurt is een initiatief gekomen voor een herinrichting die de geschiedenis van deze plek waar ooit het kasteel Voorst – een Stins – heeft gestaan, naar boven brengt. Erfgoedinclusief dus! En dat niet alleen. Het park gaat op allerlei manieren ook bijdragen aan klimaatadaptatie. Een oude watergang wordt hersteld, er komt een burchtobject om in te spelen en het oorspronkelijke

grachtenpatroon zal in het voorjaar terug te zien zijn in de beplanting met stinzenplanten. Kortom: een groene openbare ruimte die uitnodigt tot bewegen, verblijven en ontmoeten. Wandel- en fietsroutes in en om het park die in het plan zijn opgenomen, zorgen voor verbinding met de stad. Een relatie die nog sterker wordt doordat deze aansluiten op routes met historische- en groenstructuren, de 'stepping stones' naar het buitengebied. Het ontwerp is gemaakt door Strootman Landschapsarchitecten en Paul de Kort.



### Podcast vol verborgen erfgoed

In de podcast 'Verborgen in het volle zicht' onderzoekt en bezoekt Simon Heijmans Erfgoed Deal projecten: bijzondere plekken in Nederland die je anders zo voorbij rijdt. Plekken met een bijzondere betekenis, want we beschouwen ze als erfgoed en als plekken waar iets staat te gebeuren, zoals stedelijke groei, klimaatadaptatie of waterveiligheid. Te beluisteren op de bekende podcast-apps en Spotify.

### Magazine DEAL!

'DEAL! Erfgoed als vaste waarde voor de toekomst' is een gratis uitgave van de Erfgoed Deal en verschijnt twee keer per jaar. Dit magazine biedt inspiratie voor de ruimtelijke opgaven waar erfgoed, klimaat, duurzaamheid en stedelijke ontwikkeling samenkomen. Wil je een DEAL! ontvangen, mail ons op erfgoeddeal@cultureelerfgoed.nl



Het Stinspark, huidige situatie.

Geïnspireerd door ons verhaal? Kijk op onze website [www.erfgoeddeal.nl](http://www.erfgoeddeal.nl) hoe je een aanvraag kunt indienen voor een Erfgoed Dealproject, of om lid te worden van de nieuwsbrief. We zijn ook te volgen op Twitter (@ErfgoedD) en op onze LinkedIn pagina



Maquette van het nieuwe Stinspark (Strootman Landschapsarchitecten).